

Hvor og af hvem blev Dominikanernes Ordenskrønike skrevet?

AF
SVEND CLAUSEN

Blandt de vigtigste skriftlige vidnesbyrd fra dominikanernes (sortebrødrenes) tilstedeværelse i nordisk middelalder er en undseelig 1200-tals krønike, der går under lidt forskellige latinske titler, men som her blot skal kaldes *Dominikanernes Ordenskrønike*.¹ Originalen er for længst gået tabt, og det er to kendte afskrifter også, men heldigvis udgav P.F. Suhm i 1783 den ene afskrift i femte bind af *Scriptores Rerum Danicarum* efter forarbejder af Jakob Langebek.² På grundlag af denne tekst præsenterede M.Cl. Gertz i 1922 en tekstkritisk udgave i *Scriptores Minores* under inddragelse af en anden, men noget problematisk afskrift af værket fra 1500-tallet ved Hans Svaning, som Ellen Jørgensen havde gjort ham opmærksom på.³ Gertz' udgave er siden blevet diskuteret, men med rettelser danner den grundlaget for den engelsk kommenterede latin-danske udgave, som Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen har udgivet digitalt i 2007, og som vil blive anvendt i det følgende.⁴

¹ En oprindelig titel er ikke overleveret. Begge de nuværende latinske titler er senere, og teksten har aldrig haft et kaldenavn på dansk. Betegnelsen *Dominikanernes Ordenskrønike* er valgt af hensyn til den umiddelbare forståelse. Mere præcist kunne den kaldes „Dominikanernes Provincialkrønike for Dacia“, men det ville forudsætte specialviden om dominikansk ordensorganisering.

² Jakob Langebek/P.F. Suhm (udg.): *Scriptores Rerum Danicarum*, V, København 1783, s. 500-502.

³ M.Cl. Gertz (udg.): *Scriptores Minores Historiæ Danicæ Medii Ævi*, II, København 1922 (genoptrykt 1970), s. 369-374.

⁴ *Historia ordinis predicatorum in Dacia*, presented, commented and translated by J.G.G. Jakobsen, Centre for Dominican Studies of Dacia, 2007: <http://jggj.dk/HOPD.htm>, (benyttet 30-9-2020), herefter Jakobsen 2007. I tiden mellem udgaverne af Gertz og Jakobsen udkom flere udgaver, herunder Simon Tugwells. Forskningshistorik og oversigt over disse er tilgængelige andetsteds, se f.eks. Jakobsen 2007, Kurt Villads Jensen: *De ordine predicatorum de Tolosa in Dacia*: https://wiki.uib.no/medieval/index.php/De_ordine_predicatorum_de_Tolosa_in_Dacia, (benyttet 30-9-2020), herefter Jensen 2012, Marek Tamm:

Selvom krøniken ikke hører til berømte danske middelaldertekster, er den vigtig, da hovedparten af dens historiske stof ikke kendes fra andre kilder. Krøniken skildrer, hvordan Dominikanerordenen kom til Norden og grundlagde de allerførste klostre i henholdsvis Danmark, Sverige og Estland. I en kort, men indholdsmættet form fortæller teksten først om optagelsen af den første svenske og danske ordensbroder i den nyligt grundlagte Dominikanerorden. Dernæst følger et kort afsnit om, hvordan det første kloster i Sverige blev grundlagt. Efter dette kommer et betydeligt længere afsnit om en dansk dominikanerbroder ved navn Salomon, og hvilken betydning han havde for, at ordenens første kloster i Danmark blev grundlagt i Lund. Denne del af fortællingen bliver afsluttet med en gennemgang af ordenens tidligste provincialpriorer (regionale ordensledere) i Norden. I et tredje afsnit, hvis samlede længde ligger midt imellem de to førnævnte afsnits, fortæller krøniken slutteligt om grundlæggelsen af ordenens første kloster i Estland.

I sin nuværende form formodes krøniken at være skrevet i sommeren 1261. Den nævner nemlig provincialprior Absalons 20 år i embedet, men derimod ikke hans efterfølger: Absalon døde 10. april 1261, og efterfølgeren Augustin blev formodentlig valgt omkring 8. september samme år. Krøniken synes således at være affattet engang mellem disse to tidspunkter.⁵

Den eksisterende forskning om affattelsessted og forfatter

Krøniken oplyser ikke selv sin forfatter eller sit affattelsessted, og hverken Langebek, Suhm, Gertz eller Jakobsen tog spørgsmålet om proveniens op, og Ellen Jørgensen strejfede det kun.⁶ I førnævnte udgave fra 2007 har Gøgsig Jakobsen givet en oversigt over forskningen, hvoraf det fremgår, at klosteret i Tallinn i Estland er blevet foreslået,⁷ og at den skulle være forfattet af den i værkets sidste linje nævnte bro-

„When did the Dominicans arrive in Tallinn?“, i *Past: Ajalookultuuri ajakiri*, vol. 4, 2009, s. 35-45 (s. 38-39).

⁵ Per Bjørn Halvorsen: *Dominikus - En europeers liv på 1200-tallet*, Oslo 2002, s. 223, 253. Villads Jensen har foreslået en lidt anden datering, der er marginalt senere end den, jeg følger her, se Villads Jensen 2012.

⁶ Ellen Jørgensen skrev blot, at krøniken er skænket os af „vore Dominikanere“, hvilket antyder, at hun anså den for at være af dansk oprindelse, Ellen Jørgensen: *Historieforskning og Historieskrivning i Danmark indtil Aar 1800*, København 1931, s. 50-51.

⁷ Tesen om krønikens forbindelser til Tallinn synes umiddelbart at finde sin oprindelige rod hos Jarl Gallén: *La Province de Dacie de l'ordre des Frères Prêcheurs 1 - Histoire générale jusqu'au Grand Schisme*, Helsingfors 1946 (iagttaget på basis af Tamm 2009, s. 37).

der Daniel, klosterets første prior.⁸ I 2012 udgav Kurt Villads Jensen på hjemmesiden *Medieval Nordic Literature in Latin* (Universitetet i Bergen) en kort præsentation af krøniken og den relevante forskning.⁹ Om ophavsmand og -sted skriver han:

There is no indication of the author's identity, but he uses Nordic names in three instances. He also seems to be slightly more favourable towards the archiepiscopal see in Lund in Denmark than towards the one in Uppsala in Sweden. In both parts of the work the influence of papal legates is emphasised, which might perhaps indicate that they are written – or at least rewritten – by the same author; if so, he was probably a friar from the Danish part of Dacia, perhaps from Estonia. He might, as HALVORSEN (1995) has suggested, have been the prior of the convent in Tallinn, Daniel, with whose name the chronicle ends.¹⁰

Det vil sige, at Villads Jensen tilføjer en interessant iagttagelse om nordiske navneformer og krønikens danske tendens. I sig selv kan de nordiske navneformer næppe afgøre kildens proveniens, eftersom dominikanerne i Tallinn jo netop synes at have været af blandet, men for en stor del nok forskellig skandinavisk herkomst. Derimod peger krønikens danske tendens så afgjort på en dansk forfatter.

Alligevel opretholder Villads Jensen muligheden af, at krøniken kan være skrevet af en estisk baseret dominikaner fra konventet i Tallinn, og at denne forfatter måske er den nævnte prior Daniel. Denne usikkerhed er imidlertid unødvendig. Til at styrke Villads Jensens forslag om en dansk proveniens kan man anføre en række iagttagelser, der med stor sandsynlighed helt fjerner både Tallinn og prior Daniel og præsenterer et bedre alternativ.¹¹

⁸ Halvorsen 2002, s. 223. For yderligere henvisninger vedr. Halvorsens tese om prior Daniel som forfatteren, se også Marek Tamm: „Deprovincialising Livonia St. Catherine's Convent of Tallinn in Thirteenth-Century Dominican Networks“, i Anti Selart og Matthias Thumser (red.): *Livonia – A Region at the End of the World? Studies on the Relations between Centre and Periphery in the Later Middle Ages*, Böhlau Verlag, Köln, Weimar, Wien, 2017, s. 61-90 (note 25, s. 69) og Tamm 2009, note 22.

⁹ Jensen 2012.

¹⁰ Specificering af henvisningen til Halvorsen 1995 er tilgængelig via Jensen 2012.

¹¹ Jf. min kommende artikel „Cisterciensernes Grundlæggelsesberetning. En nyfundet kilde til Sorø Klosters grundlæggelse, samt dens plads blandt danske ordenskrøniker“ i Jens Bertelsen, Thomas Bertelsen & Per Kristian Madsen

Dansk-lundensisk tendens inden for rammerne af ordensprovinsen

Til yderligere støtte for Villads Jensens identifikation af en tendens til fordel for Lund ærkesæde snarere end Uppsala, kan man fremføre, at krøniken ganske vist, som det må forventes af et medlem af ordenen, omfatter hele dominikanerprovinsen Dacia (Skandinavien plus Estland, Finland og Slesvig),¹² men at hovedvægten ligger på forhold i det danske rige (herunder på denne tid også Estland). Der er derfor tale om et tekstligt fokus med begrænset ordensprovinsielt udgangspunkt og et overvejende dansk-lundensisk orienteret indhold, hvilket også giver et fingerpeg om den intenderede læserskare og formål.

Ved omtalerne af Sverige nævner krøniken aldrig grundlæggelsen af det første dominikanerkloster i det af Sverige endnu relativt nykristnede Finland, hvilket også gør en finsk proveniens ganske usandsynlig. En norsk proveniens og forfatterbaggrund turde være udelukket, eftersom forfatteren ganske vist nævner begivenheder i Norge under den danske broder Salomons ophold dér, men grundlæggelsen af det første norske dominikanerkloster omtales slet ikke. Dette var dominikanerklosteret i Trondhjem, der første gang omtales i 1234, men formodentlig blev grundlagt i 1228.¹³ Den mest oplagte forklaring på, at det norske kloster bliver ignoreret, er vel, at dets grundlæggelse ikke havde nogen relevans for Lund Dominikanerklosters historie i forfatterens øjne.

Imod tanken om en svensk proveniens kan yderligere anføres, at krønikens svenske stof kun optager en meget lille del af teksten sammenlignet med det danske stof (herunder også Estland), og at der i den del, som faktisk omhandler Sverige, er flere påfaldende udeladelser. Af krønikens tekst fremstår det således, at grundlæggelsen af et dominikanerkloster i byen Sigtuna i 1220'erne helt blev opgivet pga. ærkebiskop Olovs modstand,¹⁴ og at klosteret i stedet blev grundlagt ved Sko.¹⁵ Men grundlæggelsen af et dominikanerkloster i Sigtuna blev rent faktisk gennemført nogle år senere i 1237,¹⁶ hvilket en svensk forfatter ville have vidst og sandsynligvis inkluderet. Sært er det også,

(red.): *Sorø Klosterkirke Undersøgelser og restaurering 2018-2021* (foreløbig titel), Forlaget Aristo 2021.

¹² Definition af ordensprovinsen, jf. Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen på <http://jggj.dk>, (benyttet 30-9-2020), se endvidere Tamm 2009, note 19.

¹³ Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen: „The Dominican History of Scandinavia (1): The Dominican Convents in Medieval Norway“, i *Dominican History Newsletter*, 12 (2003), s. 211-221.

¹⁴ Jakobsen 2007, noterne 2 og 16.

¹⁵ Jakobsen 2007, note 6.

¹⁶ Jakobsen 2007, note 5.

at krøniken ikke nævner den nye ærkebiskop af Uppsala, Jarler, som var i embedet, da Sigtunaklosteret blev grundlagt, og som synes at have spillet en betydelig rolle i dominikanerordenens første tid i Sverige. Er krøniken derimod skrevet i Danmark, ville sådanne forhold i teksten let kunne forklares ved, at forfatterens viden om svenske forhold har været begrænset eller som en bevidst udeladelse for at fremhæve den danske ærkebiskops rolle i Lund i stedet.

Man ser også, at det svenske stof i væsentlig grad tjener som forspil til den efterfølgende danske grundlæggelsehistorie om Lund Dominikanerkloster: I forbindelse med valget af prior Simon ved afslutningen af fortællingen om Lund ender brødrene fra den tidligere omtalte (og da endnu lidet succesfulde) svenske klosterstiftelse faktisk med at drage til Lund i stedet.¹⁷ Når fortællingen om den mislykkede svenske klosterstiftelse inkluderes i krøniken, skyldes det altså primært, at den indgår i grundlæggelsesfortællingen om klosteret i Lund. Det gjorde den senere vellykkede klostergrundlæggelse i Sigtuna ikke, og den fandt derfor ikke naturligt plads i fremstillingen.

Men hvad med argumenterne for en estisk oprindelse? Ved krønikens omtale af de to estiske klostergrundlæggelser i henholdsvis 1229 og 1246 er der en påfaldende mangel på internt estisk stof. Samtlige begivenheder foregår reelt i Danmark og ikke i Estland: i 1246 på provincialkapitlet i Ribe og i 1229 på baggrund af en beslutning taget i samspil mellem kong Valdemar af Danmark og en pavelig legat, hvilket derfor nok har fundet sted i Danmark under tæt kontakt med ærkesædet i Lund i Danmark. Den eneste internt estiske oplysning er omtalen af, hvor i byen Tallinn klosteret lå, men denne oplysning kan være hentet fra et stiftelses- eller donationsdiplom i arkiverne i Lund.

Det samme fokus på dominikanerklosteret i Lund ses i krønikens indledende beretning om broder Salomon, der indtræder i ordenen i Verona. Endemålet for denne detaljerede fortælling er nemlig hans indsats i grundlæggelsen af klosteret i Lund. Hans lange vej for at nå frem til denne klostergrundlæggelse fremstår som nærmest en odysseusk rejse, der rummer fromme afstikkere og er både møjsommelig, højdramatisk og nærmest mirakuløs. Først ved omtalen af, at broder Simon bliver valgt til prior, slutter Lund Dominikanerklosters grundlæggelsesfortælling, da man herefter går over til at berette om ordenens tidlige provincialpriorer i provinsen Dacia.

Men også gennemgangen af provincialpriorerne er præget af et dansk perspektiv, eftersom langt hovedparten af dette afsnit handler

¹⁷ Se Jakobsen 2007 og Christian Oertel: „Aristocratic Networks and Monastic Communities: The Case of the Dominican Convent of Sigtuna, Sweden, and the Nobles of Uppland (Late Thirteenth-Early Fourteenth Century)“, i *The Journal of Medieval Monastic Studies*, 5 (2016).

om den allerførste provincialprior, broder Rano. Han var formentligt dansker af fødsel, eftersom krøniken beretter, at han indledte sin karriere som dekan i Roskilde. Herudover fortæller krøniken forbavsende nok, at Rano blev valgt til biskop af Roskilde, men at han skiftede livsbane og blev dominikaner i stedet, mens han var på vej til Rom for at få bekræftet sit bispevalg. Dette er vel foregået i 1224/1225, efter at biskop Peder Jakobsen var død, men inden Niels Stigsen blev valgt til at overtage embedet.¹⁸ Denne ret internt danske historie om Rano har næppe været kendt i Estland eller Sverige, men peger på en dansker fra ærkebisperbyen Lund, hvor den slags viden naturligt ville cirkulere.

Konsolidering i Estland vs. Lund

Dominikanerklosteret i Lund var ordenens første i Danmark, og dets grundlæggelse spiller en naturlig hovedrolle i krøniken. På tidspunktet, hvor krøniken blev affattet, må det have overstået sin konsolideringsfase. Dette var næppe tilfældet for Tallinn Dominikanerkloster på affattelsestidspunktet 1261, eftersom forskellige problemer havde bevirket, at klosteret efter sin oprindelige grundlæggelse i 1229 måtte gengrundlægges så sent som i 1246.¹⁹ Det gør det vanskeligt at tro, at man allerede 15 år senere satte sig ned og affattede en krønike, hvoraf store dele omhandler begivenheder, der fandt sted i en periode, før klosteret i Tallinn overhovedet var grundlagt. Selvom årstallene 1229 og 1246 kan diskuteres, vil det næppe medføre justeringer i kronologien af en sådan art, at dette argument om konsolideringsfasen ville miste sin relevans.²⁰

Ved gengrundlæggelsen i 1246 nævner krøniken Lund Dominikanerkloster som det allerførste blandt de konventer, der sendte brødre

¹⁸ Se Jakobsen 2007, noterne 19-21, som påpeger, at der er to mulige dateringer af Ranos bispevalg: enten i tiden mellem bisperne Peder Sunesen og Peder Jakobsen, dvs. 1214/1215, eller 1224/1225 mellem Peder Jakobsen og Niels Stigsen. Krøniken beretter, at Rano blev optaget i ordenen af Dominicus (1170-1221) personligt, og det peger på 1214/1215, men hændelserne kan også placeres 1224/1225, hvis man opfatter optagelsen på linje med, da den afdøde Dominicus tidligere i krøniken mirakuløst hjælper den danske broder Salomon i havsnød ud for Norges kyst. Krøniken siger ganske vist også, at Rano blev valgt til provincialprior, før han havde været et år i ordenen, og den nordiske ordensprovins blev først oprettet i 1228 (jf. Jakobsen 2007, note 21), men Rano kan have været fungerende provincialprior i forberedelsesfasen op til den formelle etablering af provinsen i 1228. Derimod kan Ranos bispevalg næppe have fundet sted i 1214, eftersom dominikanerordenen først blev pave- ligt anerkendt i 1216, som krøniken også fortæller.

¹⁹ Jf. Tamm 2009.

²⁰ Se f.eks. Tamm 2009, s. 42-43, som godtager udgiveren Simon Tugwells tidligere tese om, at årstallet 1229 måske er en gammel afskriftfejl for 1239.

til det estiske kloster, ligesom Lund er et af de få konventer, der bidrager med hele to brødre. Ved Tallinnklosterets oprindelige grundlæggelse i 1229 skete det på grund af en pavelig legats mellemkomst, og selvom Lund her ikke nævnes udtrykkeligt, er det urealistisk at tro, at en pavelig legat skulle handle og give råd i en sådan sag uden at inddrage det danske ærkesæde og dermed sikkert også Lund Dominikanerkloster.

En affattelse af krøniken ved dominikanerklostret i Lund vil passe aldeles glimrende med klosterets nærhed til det stedlige ærkebiskoppelige miljø, der var et velkendt litterært centrum i dansk middelalder.²¹ Ikke alene spiller netop ærkesædet i Lund ifølge krøniken selv en afgørende hovedrolle i at bringe dominikanerordenen til Danmark, men både ærkesædet og det stedlige dominikanerkloster ville have betydelig fælles interesse i at promovere deres kirkelige indsats i forhold til kristningen af Estland. Man må derfor formode, at denne danskprægede kirkepolitiske optik også afslører krønikens formål og publikum, der altså ikke var rent ordensinternt.

Dansk overlevering

Også et andet aspekt bør overvejes i en drøftelse af krønikens danske ophav og proveniens. Krøniken er nemlig overleveret udelukkende igennem danske håndskrifter og historikere. Som argument er dette i udgangspunktet mindre sikkert, men det er et indicium.

Det ene af de to tabte håndskrifter var en afskrift, som Thomas Bartholin den Yngre (1659-1690) kopierede ind i det tabte bind A af sin materialesamling. Det vides sikkert, at Bartholins forlæg var et håndskrift af dansk oprindelse, som befandt sig på det hedengangne universitetsbibliotek i København. Det andet tabte håndskrift var det, som kildeudgaven fra 1783 blev lavet efter.²² Om det sidstnævnte håndskrift kan man ikke sige meget andet end, at det sandsynligvis har haft en forbindelse enten til Bartholins afskrift eller til hans forlæg, ligesom det er mere sandsynligt, at man i 1700-tallets København benyttede et dansk håndskrift end et svensk eller estisk.²³

²¹ Se f.eks. Anne K.G. Kristensen: *Danmarks ældste annalistik: Studier over lundsisk annalskrivning i 12. og 13. århundrede*, København 1969; se også Karsten Friis-Jensen: „Was Saxo Grammaticus a Canon of Lund?“, *Cahiers de L'Institut du Moyen-Age Grec et Latin*, 59 (1989), s. 331-357.

²² Se Gertz 1922, s. 370. Om Bartholins forlæg som dansk håndskrift, se dettes generelle indhold, således som det er skitseret af Ellen Jørgensen: „Ribe Bispokrønike“, i *Kirkehistoriske Samlinger*, 6. bd., 1. rk., København 1933-1935, s. 23-25 (den latinske titel, som udgør punktet 9 på indholdslisten s. 23, må være identisk med *Dominikanernes Ordenskrønike*).

²³ Se også Tamm 2009, s. 38.

Også i middelalderens umiddelbare eftertid synes tekstoverleveringen at have været eksklusivt dansk, idet de to danske renæssancehistorikere Hans Svaning og Arild Huitfeldt begge kendte og benyttede denne kildetekst.²⁴ Ret sandsynligt har også Anders Sørensen Vedel i et vist omfang kendt teksten; i hvert fald benyttede han det samlede håndskrift, som teksten fandtes i, og som senere dannede forlæg for Bartholins afskrift.²⁵ Ganske vist er det blevet konstateret, at den svenske renæssancetidshistoriker Johannes Messenius (ca. 1579-1636) må have kendt krøniken,²⁶ men vi ved, at Messenius har besøgt København, hvor han derfor kan have haft adgang til at benytte den.

Fortællerperspektiv

Betragter man indholdet af krøniken nærmere, ser man, at alt det stof, der omhandler Estland, bliver fortalt i et perspektiv set fra Danmark. Ved den første grundlæggelse af klosteret i Tallinn i 1229 fortæller det, at den sker, fordi Danmarks kong Valdemar havde undervundet esterne, og efter råd fra en pavelig legat, som på den tid besøgte Danmark og Sverige. Hertil føjes så en kort status over kristningen blandt esterne på det pågældende tidspunkt, alt i et tydeligt udefra-perspektiv. Et tilsvarende fortællerperspektiv ses ved gengrundlæggelsen i 1246. Ved denne lejlighed berettes der ikke om én eneste begivenhed, der reelt foregår i Estland. Alle begivenheder foregår i Ribe på det provincialkapitel, som blev afholdt dér. Her var mindst to repræsentanter for Lund Dominikanerkloster formentligt til stede, eftersom de nævnes ved navn i forbindelse med de beslutninger, der blev taget. Det eneste, der i 1246 konkret foregik i Estland, var, at broder Daniel blev den første prior deroppe, men ikke engang dette foregik sandsynligvis dér, da broder Daniel sandsynligvis er blevet udnævnt til denne post i forbindelse med netop provincialkapitlet.²⁷

Hvad angår broder Daniel personligt, er der ingen af de to omtaler af ham, der tyder på, at han selv var forfatteren. Ligesom Estland i det hele taget bliver han omtalt i et udefra-perspektiv, f.eks. som „Denne broder Daniel“.²⁸ Intet i krøniken afspejler noget personligt vidensperspektiv fra hans side. Omtalen af broder Daniel kan således forklares betydeligt enklere end ved, at han ligefrem skulle have skrevet krøniken. Krønikens forfatter kan formentligt ret let have erhvervet sig et

²⁴ Gertz 1922, s. 371.

²⁵ Se Jørgensen 1933-1935, s. 23.

²⁶ Se Tamm 2009, s. 38.

²⁷ Tamm 2009, note 29, har foreslået, at Daniel måske allerede fungerede som prior ved den første grundlæggelse.

²⁸ Jf. Jakobsen 2007.

kendskab til prior Daniels navn og udnævnelse enten via de skriftlige kilder i et samtidigt dansk arkiv eller via en personlig kontakt, f.eks. på provincialkapitlet i Ribe i 1246.

Hvem var forfatteren så?

Når hverken Tallinn som forfatterlokalitet eller broder Daniel som forfatter virker sandsynligt, så er den enkleste løsning at pege på en anonym dominikanerbroder fra Lund. Hvis affattelsesomstændighederne har noget som helst med en personlig tilstedeværelse i Estland at gøre, så kan forfatteren snarere have været den ene af de to navngivne lundensiske dominikanere, „broder Broder og broder Johannes Woxmoth“, der ved gengrundlæggelsen i 1246 bliver sendt til konventet i Tallinn.

Selv denne hypotese bør dog afvises, for i så fald måtte denne dominikanerbroder på affattelsestidspunktet i 1261 have befundet sig i Tallinn i op mod 15 år, og det ville være mærkværdigt, hvis så langstrakt en personlig tilstedeværelse ikke skulle have givet sig udslag noget sted i krøniken. Så må man hellere forklare omtalen af de to brødre fra Lund og den systematiske opremsning af alle de øvrige nordiske ordensbrødre bag gengrundlæggelsen med, at den anonyme forfatter fra Lund Dominikanerkloster selv var personligt til stede på dette omtalte provincialkapitel i Ribe i 1246 eller kendte deres navne fra skriftlige kilder.

Konklusion

Den ovenfor gennemførte undersøgelses resultater (dvs. ikke Tallinn, men Lund, ikke prior Daniel, men en anonym dansk ordensbroder) styrker vores forståelse af krøniken og af Lunds stærke position i middelalderens danske kirkelige og litterære liv. *Dominikanernes Ordenskrønike* betragter tingene i et perspektiv set fra Danmark og i særdeleshed fra Lund, hvor krøniken må være affattet i Lund Dominikanerkloster af en anonym ordensbroder med kontakt til det litterære miljø ved ærkesædet. Det er endvidere sandsynligt, at forfatteren var personligt til stede på provincialkapitlet i Ribe i 1246. Disse resultater har relevans også for den såkaldte *Dominikanerårbog*, som man har sat i forbindelse med dominikanerklostrene i enten Roskilde eller Lund.²⁹ På baggrund af ovenstående peger pilen umiddelbart mere på Lund, men en nøjere diskussion af dette spørgsmål må vente til en anden god gang.

²⁹ Den seneste oversigt over forskningshistorikken vedr. denne årbog er udarbejdet af Johnny Grandjean Gøgsig Jakobsen og tilgængelig på: <http://jggj.dk/annales.htm> (benyttet 30-9-2020); som et vigtigt supplement se endvidere Kristensen 1969, ikke mindst side 45, 67-71, 74-76, 96-97, 118-119.